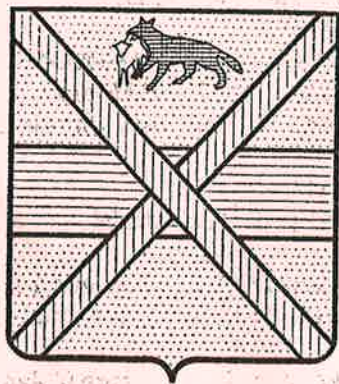

Berla

Heemkundige kring

Meise Oppem Wolbertem

en omgeving

Archief en bibliotheek

Brusselsesteenweg, 73

1860 Meise

Berla

VZW

Heemkundige Kring voor Meise - Oppem - Wolvertem en omgeving

- Zetel van de kring** : Brusselsesteenweg 73 1860 Meise
- Raad van Beheer** : **Ere-voorzitster**
Estella Van Hemeldonck-Van Antwerpen
Voorzitter
Raoul Moyson
Secretaris
Roger Moerenhout
Penningmeester
Florent Coene
Beheerders
*Peter Carrière, Raymond Moreau,
Michel Van den Broeck, Wim Van Campenhout*
- Tijdschrift** : verschijnt driemaandelijks
jaarabonnement en lidgeld 300 BEF
los nummer 100 BEF
betaling op bankrekening 001-1189490-55
redactie-coördinatie : Raymond Moreau
de auteurs zijn verantwoordelijk voor hun bijdrage
- Bibliotheek en archief** : De Snipper (lokaal 3)
Brusselsesteenweg 73 1860 MEISE
toegankelijk :
1ste en 3de dinsdag van de maand van 20u tot 22u
behalve op feestdagen en in juli & augustus
- Berla verzamelt** : * alle documenten over de gemeente Meise en
omgeving zoals oude weekbladen, persknipsels,
foto's, affiches, zichtkaarten, landkaarten,...
* alle documenten over inwoners van Meise zoals
doodsprentjes, familiearchief, kavelbrieven,
foto's, notariële akten,...
* alle voorwerpen in verband met ambachten en
stielen van vroeger, boerenalaam, leefmilieu en
gewoonten van onze voorouders;
* werp niets weg, contacteer eerst Berla
- Telefonisch contact** : Raoul Moyson 02-269 28 88
Roger Moerenhout 02-270 24 50

ZONDAG 26 SEPTEMBER 1999
14u30

HEEMWANDELING

HET VROUWENKLOOSTER VAN NIEUWENRODE

VERTREK : KERK NIEUWENRODE * DUUR : 2u30
GIDS : MICHEL VAN DEN BROECK

EEN INITATIEF VAN
vzw BERLA HEEMKUNDIGE KRING MEISE
ism
DAVIDSFONDS MEISE

ASLK

FORTIS

INHOUD

Ten geleide		2
Turn en Tassis in Wolvertem	Florent Coene	3
Uit het "Nieuws- en Annoncenblad"		7
Oude Meisese geslachten : Machiels	Leo Lindemans	9
Guido Gezelle en Jan Hammenecker	Michel Van den Broeck	13

BERLA

driemaandelijks tijdschrift
nummer 57 - september 1999

TEN GELEIDE

Na een late zomer waait een vroege herfstwind het septemberblad van BERLA Uw brievenbus binnen. Weer hebben wij getracht een bonte afwisseling te brengen in de keuze van de bijdragen zodat eens te meer aangekondigde of verwachte artikels moesten worden uitgesteld. Dikwijls eist de heemkundige "actualiteit" zijn rechten : men kan toch moeilijk het Gezellejaar besluiten met een publicatie in 2002 ! Liever dan het aantal bladzijden van Uw tijdschrift oneindig uit te breiden lijkt de continuïteit verkieslijker. Een ledenblad is immers niet alleen een bindmiddel, maar tevens een aansporing tot creativiteit en onderzoekswerk.

Zo neemt Florent Coene opnieuw de draad op van zijn verhaal over de aanwezigheid van de prinsen van Turn en Tassis in onze gemeente, voortreffelijk geïllustreerd. Misschien als voorbode van een latere reeks publiceren wij enkele "lustige vertelsels" uit het *Nieuws- en Annoncenblad van Wolverthem en Omstreken*, dat omstreeks de bijna vorige eeuwende in het kanton verscheen. Door een gelukkig toeval zal een bestuurslid eerlang over de volledige jaargangen van dit blad kunnen beschikken en vermits de moderne reproductietechnieken voor niets terugdeinzen ...

Leo Lindemans is met zijn gewone eruditie in de stamboom Machiels geklommen en dat Michel Van den Broeck niet enkel zeer beslagen is in het leiden van heemwandelingen, moge ten volle blijken uit zijn rijkelijk gedocumenteerde bijdrage over de invloed van Guido Gezelle op het leven en werk van Jan Hammenecker. In twee volgende afleveringen worden ondermeer een ontmoeting met Emile Verhaeren en de Westroodse periode van de dichter verhaald.

Ondertussen zet ook BERLA zijn activiteiten verder : voor onze deelname aan de Open-Monumentendag en de culturele herfstviering verwijzen wij naar het programma in het gemeentelijk informatieblad. En vergeet niet dat na al dat feestgedruis de jaarlijkse heemwandeling plaatsheeft op zondag 26 september met vertrek om 14.30 uur aan de kerk van Nieuwenrode. Onder de deskundige begeleiding van Michel Van den Broeck wordt er gespeurd naar het verdwenen vrouwenklooster. Met de zegen van de weergoden is dit een unieke gelegenheid om kennis te maken met oude en nieuwe leden van

BERLA

TURN EN TASSIS IN ONZE GEMEENTE.

F. Coene

De eigendommen van Turn en Tassis in Wolvertem.

Met deze bijdrage nemen we de draad terug op van ons verhaal (zie nrs 31 en 32) over de aanwezigheid van Turn en Tassis in onze gemeente.

Turn en Tassis, baron van Imde, heer van Wolvertem, Rossem en Meuzegem behoorde tot de grote grondbezitters in onze streek.

Tussen 1715 en 1717 werd beroep gedaan op beëdigd landmeter M. Mottaer, erkend door de Raad van Brabant, om het kadastraal plan van de gemeente Wolvertem te tekenen. Het resultaat hiervan vinden we in twee boekdelen, voorzien van een getuigschrift over de echtheid van de gegevens. Op de frontpagina van elk boekdeel prijkt een tekening met het wapenschild van prins Anselm Frans van Turn en Tassis.

Het eerste boekdeel handelt over Wolvertem en bestaat uit twee delen : Wolvertem dorp en Neerhem. Het tweede boekdeel handelt over Imde, Meuzegem en Rossem.

Hierna volgen de bezittingen van de prins van Turn en Tassis. Zijn meest merkwaardig bezit is het kasteel van Imde, omgeven door hovingen en vijvers, iets meer dan zes bunders groot (1 bunder = 100 vierkante roeden = 1 ha). Daarna komen de brouwerij en de watermolen van Imde, de wind- en watermolen van Wolvertem dorp. Vervolgens komen de pachthoven : het Kasteelhof te Wolvertem dorp, het hof van Elderen te Imde en de O.L.Vrouwe hoeve te Meuzegem. Het prinselijk domein bestaat hoofdzakelijk uit bossen, waarvan de grootste te Imde ligt, het bestaat uit 23 bunders. In Neerhem bezit de prins nog twee grote bossen, nml. Het Meyensblock en het Breenbos, dat meer dan 17 bunders groot is, en het Leeuwdaelbos van 19 bunders groot. Bovendien bezit hij nog twee kleinere bossen te Neerhem, het Zeydebroekbos van 6 bunders en het Eyerbos van 4 bunders. Kleinere percelen in

Wolvertem centrum en Imde vormen samen één bunder.

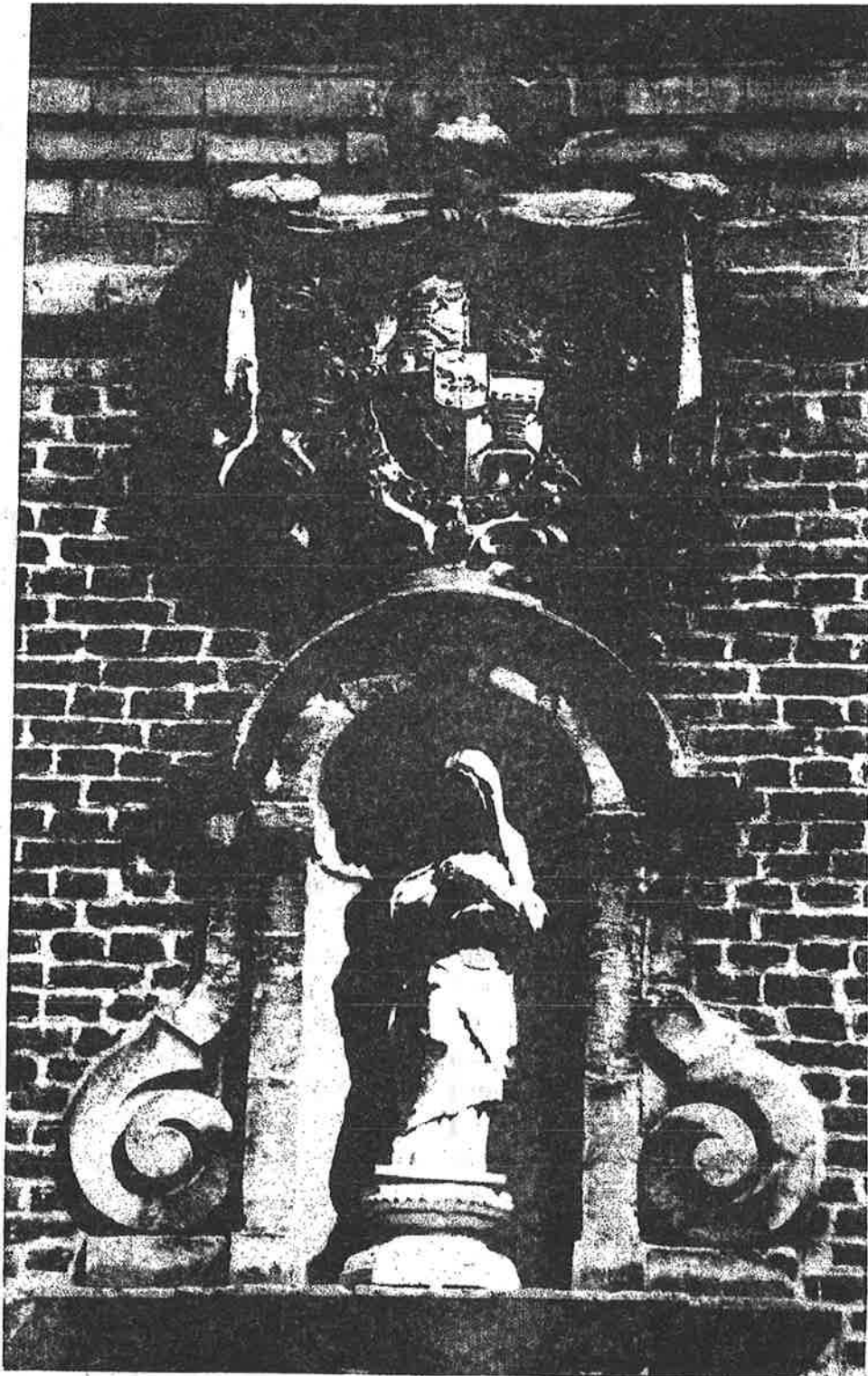
Turn en Tassis bezit eveneens een groot aantal percelen akkerland verspreid over Wolvertem dorp, Imde en Meuzegem en op het grondgebied van Meise. Er zijn er meer dan vijftig waarvan de grootste met een oppervlakte van 6 bunders, verschillende van 4, 3 en 2 bunders, andere kleiner. Voeg daarbij nog enkele weiden en de opsomming is volledig. De prins was niet alleen heer van de gemeente, maar ook een van de grootste grondeigenaars. 313 ha waren in zijn bezit.

Op al deze eigendommen werden belastingen geïnd. Dat dit niet steeds even eenvoudig was en meestal verhitte discussies en ingewikkelde procedures als gevolg had blijkt uit volgende gegevens aangehaald in het prachtige boek over Wolvertem geschreven door oud burgemeester t'Kint.

We schrijven het jaar 1735. Het gaat hier over de betaling van drie 20de penningen, toegekend door de Staten van Brabant aan de vorst, en van drie 20de penningen voor het onderhoud van de landvoogdes, aartshertogin Maria Elisabeth. De verplichting tot het betalen van de belasting treft zonder één enkele uitzondering alle burgers en eigendommen. Het bedrag dat moet samen gebracht worden bedraagt 2856 gulden. Hiervoor moet voor elke bunder in Wolvertem dorp 2 gulden 12 schellingen betaald worden. In Imde en Meuzegem is dat 2 gulden en 1 schelling. Voor de andere plaatsen diende 3 gulden 13 schellingen betaald te worden. Voor de bossen moest 1 gulden 2 schellingen betaald worden. De tienden werden als volgt bezwaard : die van de abdij van Dielegem 402 gulden, die van Wolvertem dorp 18 gulden 15 schellingen, die van Slozen 28 gulden. De molens van Wolvertem dorp 39 gulden, die van Imde 23 gulden. De neringdoeners dienden samen 30 gulden te betalen en de ambachtslieden 16 stuivers voor hun huizen.

Eenvormigheid is zoek en eenvoudig is wel wat anders.

Hierna volgt de lijst van de belastingbetalers volgens de wijken :

1. Wolvertem dorp :	90 plichtigen
2. Lovegem :	14 plichtigen
3. Hasselt :	5 plichtigen
Totaal te betalen :	831 gulden
4. Meuzegem :	23 plichtigen, 312 gulden
5. Imde :	42 plichtigen, 375 gulden
6. Rossem :	78 plichtigen, 398 gulden
7. Nerom :	54 plichtigen, 397 gulden
8. Boskant :	33 plichtigen, 105 gulden
9. Weisrode :	34 plichtigen, 175 gulden

Een tiende groep bestaat uit belastingsplichtigen die buiten Wolvertem wonen. Onder deze laatsten valt ook de prins van Turn en Tassis, die voor zijn kasteel en zijn vijvers er van af komt met amper 4 gulden. De meesten van bovengenoemde plichtigen betaalde tussen de 1 en 10 gulden. Zij die 20 tot 30 gulden betaalden zijn de westellenden. Peter Theeus uit Meuzegem betaalde met zijn 110 gulden de hoogste bijdrage.

Men zou kunnen vermoeden dat het innen van belastingen zonder te veel strubbelingen verliep en dat elke betaler zich gelaten neerlegde bij het onverbiddelijke lot. Niets is minder waar.

De adel en de clerus waren de mening toegedaan dat ze vrij moesten blijven van deelname aan de openbare lasten. Er waren steeds betwistingen over de verdeling. De meest vermogenden wilden zoveel mogelijk de lasten op de rug van de minst begoeden schuiven.

Geschillen werden meestal na jaren geredetwist beslecht. Zo diende omstreeks 1710 de Raad van Brabant - het hoogste gerechtsoorgaan van het hertogdom - een geschil te beslechten tussen de drie hoogwaardigheidsbekleders - met name de abten van Grimbergen en Dielegem en de abdis van Groot-Bijgaarden - enerzijds en de schepbank, de prins van Turn en Tassis en de commandeur van Pitzenburg anderzijds.

Het geschil krijgt na veel palavers haar beslag op 13 april 1745.

Kapel van O.L.Vrouw, behoudenis der zieken - De boskapel.

Rond 1660 hebben vrome mensen een beeldje opgehangen aan een oude eik. Deze eik stond aan de boskant. Het bos behoorde toe aan de baron van Imde, Karel Veyecken. Dezelfde mensen kwamen daar bidden en hun voorbeeld werd gevolgd door vele anderen. Deze vorm van volksverering paste goed in de benarde tijden die onze gewesten toen doormaakten. Angst vervulde de harten, en de mensen stelden hun vertrouwen op God en de voorspraak van O.L.Vrouw. Begin 1680 ontwikkelde deze Mariadevotie zich, als gevolg van ongewone gebeurtenissen, op zeer opvallende wijze. Op bepaalde dagen werden meer dan 8000 bedevaarders geteld. Omstreeks 1690 werd het beeldje ondergebracht in een houten kapelletje. Maar het volk verlangde meer.

Onze streken bleven niet gespaard van de gevolgen van de politieke strubbelingen tussen de Spaanse bezetters en de Franse koning Lodewijk XIV. Op 29 april 1689 werd Wolvertem dorp geplunderd en platgebrand door de Franse troepen.

De eerste steen van een nieuwe kapel werd gelegd op 18 juni 1695 door de prinses van Chimay, barones van Imde, in aanwezigheid van haar zoon Thomas d'Alsace, de latere aartsbisschop van Mechelen.

Al spoedig bleek de kapel veel te klein. In 1704 besloot pastoor Van Santvoort het kapelletje te vergroten. Het was toen dat drossaard Wouters, op last van zijn nieuwe meester de prins van Turn en Tassis, de pastoor ter hulp komt. Dank zij de prinselijke steun kon een nieuwe kapel gebouwd worden. Het is de prachtige kapel die we vandaag nog kunnen bewonderen.

Boven de ingang prijkt het wapenschild van de prinsen van Turn en Tassis.

Er rezen heel wat betwistingen rond de bediening van de kapel. In zijn boek over de geschiedenis van Wolvertem geeft t'Kint een

gedetailleerd relaas over deze "100 jarige oorlog" tussen de plaatselijke geestelijkheid.

In 1860 werd de boskapel aan de kerkfabriek van Wolvertem geschonken.

Schenkingen door de prinsen van Turn en Tassis aan de baronie en de heerlijkheden.

1704 - 1707 : bouw van de boskapel.

1716 : een schildplaatje voor de gildenketen of braak van de St Sebastiaansgilde met de volgende tekst :

ALEX. PRINCE DE LA TOUR ET TASSIS
ET DU SAINT EMPIRE
LE 9 ME AOUT 1716
AGE DE 12 ANS 4 ½ MOIS.

1717 : vier monstransen aan de kerken van Wolvertem, Imde, Meuzegem en Rossem.

1741 : een nieuwe klok voor de boskapel.

1768 : een klok voor de kerk van Imde.

Door het bewind van Frankrijk en de afschaffing van het Ancien Regime zijn de prinsen van Turn en Tassis niet langer baron van Imde of heer van Wolvertem, Meuzegem en Rossem. De republikeinse overheden legden beslag op de eigendommen. In 1805 kwamen zij terug in het bezit van hun eigendommen

De prins van Turn en Tassis, die noch baron noch heer meer was bleef belang stellen aan zijn vroegere onderdanen en deed nog de volgende schenkingen :

1805 : een klok voor de kerk van Rossem.

1821 : twee klokken voor de kerk van Wolvertem.

1828 : een vlag voor de St Sebastiaansgilde.

Turn en Tassis verlaten Wolvertem.

De laatste eigenaar was prins Karel Alexander, overleden op 15 juli 1827. Zijn zoon Maximiliaan Karel beslist om het domein, 313 ha groot.. De opmetingen gebeuren door de aangestelde landmeter Deroy uit Brussel in januari 1835. De eigendommen worden verdeeld in kavels. Notaris Philippe Coppijn

werd aangesteld om de verkoop te leiden.. De verkoop gaat door "In de Groene Poort", steenweg op Gent te Molenbeek. De eerste verkoop heeft plaats op maandag 26 januari 1835. De volgende verkopen gaan door resp. op 1 augustus 1835, 16 november 1835, 27 juli 1836 en 8 augustus 1836. De totale verkoop bracht 926.000 Fr op.

Kavel 34 van de eerste verkoopdag bevatte :

" Een hofstede met graanwindmolen, staande en gelegen langs de Steenweg naar Dendermonde, groot één hectare twaalf aren veertig centiaren "

Het gaat hier over de "Mouletteputte" waar destijds de windmolen van Wolvertem dorp stond. De windmolen stond langs de baan die naar Merchtem gaat, ter hoogte van de weg die naar Meuzegem leidt. De boerderij en het kleine molenhuis staan er nog.

Het goed werd, onder voorbehoud van opbod, toegewezen aan de Heer Pierre Daelemans, handelaar wonende te Brussel, voor de prijs 12.400 Fr.

Als gevolg van een hoger bod door de Heer Jean Nijs, bakker wonende te Brussel, werd het goed door de notaris terug openbaar te koop aangeboden op 9 februari 1835.

De "Mouletteputte" werd dan definitief toegewezen aan de Heer Petrus van Daelem, molenaar, en zijn echtgenote Anna Maria Coppens, samenwonende te Wemmel, tegen de prijs van 14.362 Fr.

Alles werd overgeschreven op het kantoor van de grondpanden te Brussel op 9 februari 1835, boek 733 nummer 64.

Bronnen :

t'Kint : Geschiedenis van Wolvertem.

B. Delepinne : Geschiedenis der internationale post in België, onder de postmeesters der familie de Tassis.

Catalogus tentoonstelling Brussel 1992 : De post van Thurn en Tassis 1489 - 1794.

Eene venditie over 200 jaar.

Wij laten hier de tekst volgen van een akt die gevonden is in 't oudste huis eener gemeente van 't kanton Wolverthem.

Solemneele verkooping ofte Venditie daags na St Martijn van 't jaar 1710 op Klein-Mechelen onder Puers en Bornhem.

Groote mobiliare venditie van allerhande huisraad, huis en hoeve met landerijen meëbegrepen, ten voordeele der erfgenamen van Crompieter Slagvoet en Marjanne Tegenspoedt.

Komt er naar zien, al was 't te paard
Want 'k zeg het U, 't is de moeite waard.

De verkooping wordt gedaan door den deurwaarder De Vos, op de volgende condities ofte voorwaarden.

Omdat niemand er zou reklameeren,
Zelfs niet, de ergste kommeeren.

ART. I. — Alles wordt verkocht tegen gereed geld ofte komptante betaling.

ART. II. — Niemand mag meer bieden dan hij klinkende munt in zijne beurse heeft, om alle ruzie ende affronten te voorkomen.

ART. III. — Wie koopt voor meer dan hij komptant kan betalen, zal tien stuivers en een oordje boete geven aan den heer Deurwaarder, ende tot zijne schande ende affronten zijnen koop weder zien oproepen.

ART. IV. — Zoo een koper die geen 10 stuivers en 1 oordje op zak en heeft, eenen aankoop doet voor eene grootere som, deze zal gehouden zijn, zijne jas ofte broecke in pande te laten, welke dan ook zal verbeurd worden ten gerieve of ten profijte van den Deurwaarder.

OPGEPAST! Zoo een vrouw meer biedt dan ze kan betalen zal heur haar ter plaatse worden afgesneden. — Drij Maréchaussées ofte Gendarmen zullen voor de uitvoering der condities ter plaatse dienst doen.

EERSTE KOOP :

Een schoon huis, vierkantig in steen gebouwd, met stallingen en karkot, vijvers, bosschen en waranda met al het wild en den visch, alles zeer goed voor den disch.

Eenige gelegenheid
Het dient voortgezeid.

TWEEDE KOOP :

Eenen schoonen ouden stoffen hoed, 't was het hoofmeubel van d'heer Crompieter Slagvoet (trouwheid van zijn grootvader zaliger), benevens de lapmanne van Marjanne, oud en versleten, doch voor herstel vatbaar, 't is zoo klaar — als ne kop zonder haar.

DERDE KOOP :

Zeven tellooren, waarvan eene niet gescheurd en is; de marktkorf van Marjanne zonder haas (handvast); nen splinternieuwen kaaszak met versleten tempst, naaldenkokers, vingerhoed en allerhande slaapmutsen; 't is allegader goed ende lief. — Mobilaire huisgerief!

VIERDE KOOP :

Kleine kammen, groote kammen
6 pooters-kammen voor vlooiën te vangen
Vijf-en-twintig in éénen trek
Zoo dik als spek.

Twee goede beddekoetsen : van d'een is een

sponde en d'andere is van de meluin (meelwormen) bijna gansch verslonden. Voorts lijsten en prenten, koffiedoos, snuifdoos en dan nog allerhande doozen; daarbij een lollepot, een vonkpot, een vuurslag en een stoof gelijk een stramijn — vol hollekens fijn.

Deze koop, gelijk ge ziet, 't is eene
[buitengewone kans,
Voor jonggetrouwen, 't zij vrouwen,
['t zij mans.

VIJFDE KOOP :

Twee gevlochten stoelen met koren stroo, een bezem van hooi, een tafel zonder blad, een emmer met een gat, een ijzeren pot, een houten slot en andere zeldzaamheden.

Al zeer goed gerief, niet voor modisten.
Maar voor hen die hun geld in d'antiki-
teiten verkwesten.

ZESDE KOOP :

Een allerbeste spinnewiel
Voor hem die is van stiel,
Vliegers, klossen, spoelen
En pijlen voor de doelen,
Een kandelaar in hout,
Een bierpot vergoud,
Nen huizel zonder bol,
Nen nachtpot met een hol,
Waarijk gerief genoeg,
Voor nen laatste nieuwe kroeg.

ZEVENDE KOOP :

De Akkeraleem zal op den hof staan te blinken.
Vooreerst een schup om er u mee te minken.

Een braak met brokken uit,
Een eg, waard geen duit,
Een wanmolen die niet en draait,
Een zeis die niet en maait,
Een kafzift vol hollen en garen
Een handwan om alzo te laten.

ACHTSTE KOOP :

Een vlegel zonder stof of staf,
Een gaffel met eenen punt eraf,
Twee rieken en eenen meshaak
Met eenen steel van eenen hopstaak,
Een kordewagen zonder schoot,
Een beerkuip wonder groot,
Voorts, een krabber om in den hof te
[krabbelen
Waar al de luiaards gelijk zullen naar
[grabbelen.

Eindelijk nog tien groote koopen
Met allen nuttigste zaken op hoopen
Zullen zichtbaar zijn voor het publiek,
Onder 't blijde gespel van 't muziek,
Op den feestdag van Sint-Martijn
Van Zonsopgang tot Maneschijn.
Dan 's anderendaags, op klokslag negen uur
Zal de Deurwaarder De Vos-Goetgebuur,

Verkoopen al loopen

Eerst den geheelen beestenstal
Drij en dertig in getal :
Eene geit gelijk een ram,
Tien kiekens zonder kam,
Drij katers om melk te lekken,
Eene koe die kan trekken,
Nen jongen Chineeschen haan,
En een kalf dat niet kan staan.
Eindelijk tien konijnen,
Allen zoo groot als zwijnen.
Zes jonge duiven
Die nog moeten ruiven.
Dan volgen d'ander zaken
Gelijk men er zal aangeraken.

EN NOTEER, ALLES GEREBD TE BETALEN,
ZONDER BORGEN, UITSTEL OF TE DRALEN.

OUDE MEISESE GESLACHTEN

MACHIELS

I. Peeter MACHIELS, te Meise, + voor 1459¹. - Van wie :

1° Jan, volgt II.

2) Henrick, te Meise 1447-73, erflaat van de Raedemaecker ib. 1458¹, + voor 1483². -
x Margriete sHAMERS, ib. in 1473¹. - Van wie :

A. Heer Machiel, priester, te Meise 1463-83.

3° Laureijs, te Meise 1447-63¹.

II. Jan MACHIELS, te Meise 1462-74, erflaat van den Heetvelde 1453 en van der Beken 1458
ib.¹ - x Kathelijne de VLEEMINCK³. - Van wie :

1° Jan, volgt III.

2° Robbrecht, met zijn broer Jan op het hof ter Hasselt te Meise 1462-82¹, + voor
1505, blijkbaar ongehuwd⁴.

3° Gommaer³.

4° Marie³.

III. Jan MACHIELS, geheten de VLEEMINCK, op het hof ter Hasselt te Meise 1462-82¹, +
voor 1505⁴. - x Kathelijne van STREETHEM, te Meise in 1505⁵. - Van wie ib. in 1505 : ten
name Machiels geheeten de Vleeminck :

---

¹ Sch.gr. Meise nr 5694.

² Id. nr 5695.

³ Hs Jan LINDEMANS (+ 1963) zonder referentie.

⁴ Sch.gr. Meise 5695, akte verkaveling 11.2.1505.

⁵ Ibid. worden vermeld de kinderen van + Adriaen van Streethem en Jan van Streethem fs + Michiel. Maar hun verband met Catharina is niet duidelijk.

1° Romboud.

2° Henric, volgt IV.

3° Mertijne, x Jan van ZEUNE.

IV. Henric MACHIELS geheten de VLEEMINCK, te Meise in 1505⁴, + voor 1519⁶.- x Lijsbeth TROOST, ib. in 1523.- Van wie te Meise in 1523⁷ :

1° Jan, volgt V.

2° Joris.

3° Willem.

4° Jaspaer.

5° Margriete, x Jacop VRANCX

6° Joanna, x Jan verEIJCKEN.

V. Jan MACHIELS, te Meise in 1523⁷, blijkbaar deze die in 1553 verschijnt als erflaat te Ramsdonk⁸, x Barbara ROBBIJNS, te Ramsdonk, + voor 1565⁸.- Van wie :

1° Digne, te Ramsdonk in 1556 en 1565.- x Christoffel verHASSELT, ib. in 1556, + voor 1565.- Van wie afstamm. in 1565⁹.

(2° Romboud¹⁰ volgt VI ?).

(3° Steven ?) vader van :

A. Romboud, te Ramsdonk in 1560-62⁸.- x Anne JACOBS.

VI. Romboud MACHIELS, te Londerzeel, + 1622¹¹.- x Clara van HALEN¹², dochter van Vranck, heer van ten Broeke te Liezele, en Elisabeth de Vos¹³, + 1622.- Van wie :

---

⁶ Sch.gr. Meise nr 5696.

⁷ Id. nr 5697.

⁸ Sch.gr Ramsdonk & Kapelle nr 2661.

⁹ Ibid. wezen over wie voogd zijn Philips Cuijpenbosch en Joos de Buijser.

¹⁰ Zwakke hypothese, enkel steunend op de naamgeving : Romboud zoals zijn apparente oudoom, en zijn zoon Jan zoals zijn apparente grootvader.

¹¹ Sch.gr. Londerzeel nr 5222.

VII. Mr. Jan MACHIELS, griffier van Liezele 1622¹¹, + ib. 6 april 1639, begr. in de kerk.- x Helena BIESENS, dochter van Leenaerd, ruiterskapitein¹⁴, en Joanna de Rijke¹⁵, + na 1640¹⁶.- Van wie : ° Liezele :

1° Clara, ° 2 maart 1609¹⁷, + na 1644¹⁶.- x ib. 18 juni 1633¹⁸, Mathijs WOUTERS, dochter van Merten, koster en schoolmeester te Londerzeel, en Anneken de Maeijer, meisenier te Puurs 1627, + na 1644¹⁶.- Van wie afstamm.¹⁹

2° Marie, te Steenhuffel in 1644¹⁶.- x Jan de HOLLANDER.

3° Jan, te Liezele 1630²⁰.- x Anne verTONGHEN.

4° Anthoen, te Liezele 1630-32²¹.

VIII. Vranck MACHIELS (soms ten onrechte ook Franchoy's geheten), ° Liezele 9 juli 1619, meisenier 1640²².- x Angelina alias Engelberta FIERENS¹³.- Van wie²³ :

1° Jan.

---

¹² Over de familie en hof van Halen te Leest zie Bernard de MEESTER de RAVESTEIN in Hand. K. Kring Oudheidk...Mechelen 1945 blz. 76; - Leo LINDEMANS, Voorouders in de Middeleeuwen (1982) blz. 66.

¹³ Jan LINDEMANS, Oude Brab. gesl. nr 38 (1958) blz. 15.- Over ten Broeke : Alph. WAUTERS, Histoire des environs de Bruxelles, IV (2de uitg. 1972) blz. 269.

¹⁴ Helena had een zuster Marie BIESENS, die x Jan de SMET fs Hendrick, stadhouder van Lippelo, + ib. 5.12.1635.- Van wie te Lippelo 1637 (Sch.gr. Malderen nr 8952) :

1° Cathelijne de SMET, + Buggenhout voor 1661 (sch.gr. Buggenhout nr 57).- x Amandt de BOECK, + voor 1661.- Van wie :

A. Marie de BOECK, te Buggenhout in 1661.- x Jan CAUWENBERGH.

2° Marie de SMET, x Jan van DAMME.

3° Heijndrick, schepen van Malderen, Lippelo en Liezele (sch.gr. Malderen nr 8952).

¹⁵ Jan LINDEMANS l.c. : Joanna was nichtje van de beroemde minderbroeder Joos de RIJCKE, Fray JODOCO RIQUE, missionaris, wetenschapper en nationale held in Ecuador en Colombia, ° Mechelen 1498, + Popayan (Col.) 1578 (Academische Tijdingen K.U.Leuven 1977 nr 18 blz. 1).

¹⁶ Sch.gr. Steenhuffel nr 6956.

¹⁷ ss. Anthonis van Opstal en Clara Smets.

¹⁸ tt. Jan Machiels en Jan de Smet.

¹⁹ Leo LINDEMANS in De Middelaar nr 292 (1994) blz. 239.

²⁰ Sch.gr. Buggenhout nr 55.

²¹ Sch.gr. Malderen nr 8952.

²² Str. Franchois van den Bossche en Vranck van Halen.

²³ Onvolledig, Hs de JONGHE IV f°33; C.I.R. PATERNOSTRE de la MAIRIEU in Tablettes du Brabant II (1957) blz. 284.

2° Kathelijne, ° Laken 29 aug. 1646.- x Joos verEIJCKEN.- Van wie afstamm.²⁴

L. LINDEMANS

---

²⁴ 1° Anne verEIJCKEN, ° 2.10.1673.- x Jan OLBRECHTS, vermoedelijk fs Merten, mulder en armmeester te Strombeek, en Joanna Geerts, ° Strombeek 24.12.1673 (B.W. van SCHIJNDEL in Ann. Fam. Patric. de B. V (1994) blz. 150), te Meise,- Van wie²³ :

A. Joanna OLBRECHTS.

B. Peeter, x Theresia van WEIJER.

C. Elisabeth, meisenier te Meise 1752 (str. Peeter de Smedt en Jacob Timmermans, cousins).- x Frederick van der LINDEN, te Elsene, Van wie : Peeter van der LINDEN, meisenier te Elsene 1758 (str. Peeter de Smet en Jan verEijcken, neven).

D. Marie Anne, ° 8.1.1714,- x Jan van HEMELRIJCK.- Van wie : Joanna Francisca van HEMELRIJCK, ° 10.10.1754.- x Jean Baptiste LAROUX.- Van wie afstamm. (PATERNOSTRE d.l.M. l.c.).

E. Catharina.

2. Pauline verEIJCKEN, x Jan van WALEWIJCK, te Meise²³.- Van wie :

A. Petronella van WALEWIJCK, meisenier te Elsene in 1752 (str. Peeter de Smedt en Jacob Timmermans, cousins).

3° Peeter verEYCKEN, te Wolvertem.- x Catharina JACOBS.- Van wie²³:

A. Jan, meisenier in de "Drij Heijntiens" aan de Vlaamsesteenweg te Brussel 1758 (str. Peeter en Engelbert de Smeth, cousins).

B. Cathelijne, meisenier te Sint-Agatha-Berchem 1760 (str. Jan verEijcken, broer, en Engelbert de Smeth, cousin).

C. Elisabeth, meisenier te Sint-Ulriks-Kapelle 1769 (str. Jan verEijcken, broer, en Jacques Timmermans, cousin).

4. Elisabeth, x Willem GEENS.- Van wie²³:

A. Peeter GEENS, in "den Eenhoorn" aan de Boterstraat te Brussel.- x Joff. Marie Francois STOEFS (Paternostre d.l.M. l.c.) alias Anne van WEERDE en x 2° Marie AERTS (Hs de JONGHE l.c.).

Guido Gezelle:

Het boegbeeld van

Gezelle (G.).

Jan Hammenecker.

en de Vlaamsche Studenten ...

1892 – 1932.

Guido Gezelle en Jan Hammenecker.

---

*Jordane, (de Leie) van mijn hart,
de aderslag : mijns levens.*

G.G.

*Op de Schelde wil ik varen,
en steeds mijn zielrust bewaren.*

J.H.

De jeugdjaren van Jan Hammenecker.

Jan Hammenecker werd geboren op 2 oktober 1878 in een vissershuisje aan de Schelde te Mariekerke. Hij was het vierde kind uit een gezin van zeven. Zijn vader Jozef Hammenecker was veldwachter te Mariekerke. Zijn moeder Virginia Van Hemelrijck stamde uit een visventersgeslacht en baatte een textielwinkel uit.

Zijn dichtbundel "Gebeden voor het Heilig Hart", verschenen in 1918, is opgedragen aan zijn moeder. Hij schrijft:

*Ik wil dat, ik, haar kind
"Indien ik bid, en 't bidden vind
de puikste poëzie,
dan heb ik dat van DIE!"*

MARIEKERKE

De liefde tot de Schelde en de natuur werd aangewakkerd door de dorpsonderwijzer, meester Jan Van Meerbeeck. Meermaals ging hij met zijn leerlingen naar zijn geliefde stroom. Vanop de dijken gaf hij dan les over de Schelde, zijn bijrivieren, zijn steden, en zijn vissers. Kortom een les in aardrijkskunde, handel en visvangst.

De meester beschouwde het als zijn opdracht:

"Knappe lieden vormen, die kunnen lezen en schrijven en rekenen en door het leven gaan deftig en veerdig en vatbaar voor het ware en het goede en het schone"

Later zal Jan over zijn dorpsonderwijzer schrijven:

*"Gij zijt te vroeg gestorven, veel te vroeg.
O goede vrome man, die iedereen moest prijzen."*

"In de geschiedenis waren we felle bazen. De meester kon zo goed vertellen van onze voorvaderen. En ik werd onbewust een Vlaamsgezinde dweper. Van toen af zing ik: "Mijn Vlaanderen heb ik hartelijk lief," in de gemeenteschool geleerd. Wat men in de school leert sterft niet".

Ook de "De Leeuw van Vlaanderen" van Hendrik Conscience heeft hij gelezen op de lagere school te Mariekerke.

De Scheldezoen uit Klein-Brabant, werd door meester Van Meerbeeck gemotiveerd om verder te studeren. Maar zijn ouders waren niet rijk en hadden vele kinderen. Tijdens de H.Mis bad hij tot Sint-Jozef om te mogen verder studeren en zijn gebed werd verhoord.

Student aan het Klein Seminarie (1892- 1901)

Op 12 september 1892 wordt Jan Hammenecker ingeschreven als leerling van de "septième" aan het Klein-Seminarie te Mechelen. Zijn droom werd werkelijkheid. Priester-dichter Guido Gezelle was toen 62 jaar.

Het Frans was de voertaal te Mechelen. Het was voor de jonge Hammenecker een bijkomende moeilijkheid, daar hij zich als volksjongen uit Mariekerke op de kostschool zich moest bedienen van een vreemde taal.

De Franse onderwijstaal botste op verzet van de Vlaamse studenten. Maar dit verzet werd niet geduld door de geestelijke overheid. De superior en zijn subregenten poogden het Vlaamse tij te keren, door de belhamels af te schrikken. Zij huurden verklikkers om de studenten speciaal in 't oog te houden. Buiten de les "Vlaams" was Vlaams spreken verboden. Er werd ook jacht gemaakt op de Vlaamse studentenbladen.

Een jaar vroeger werden drie studenten omwille van hun Vlaamsgezindheid uit het Seminarie weggestuurd. Al wat Vlaams was, was taboe te Mechelen. En toch bleven de studenten in verzet, in woord en geschrift.

Jan Hammenecker zal later met fierheid zeggen:

"Ik had er bewust de "Latens flamingantitas" in mij; in het Klein-Seminarie. Wij leerden gewillig als vanzelf Frans, en de beste Vlamingen hadden als parool: de prijzen in het Frans aan geen Walen te laten, hetgeen ons bijna altijd lukte.

Mijn eerste verzen scheurde een woedende subregent in de septima uit mijn schrijfboek; ze luidde:

*"De Vlaamsche taal wordt (hier) verbannen,
die tale mij zo zoet;
voor haar zou ik verpannen
mijn laatste druppel Bloed."*

Er werd flink gestudeerd. Jan werd de bewonderaar van de Griekse letterkunde; van Homeros en Sophocles. Hij las graag Franse gedichten van P. Verlaine, Corneille en Racine naast deze van de Nederlandse Vondel, Gezelle, Rodenbach, Hugo Verriest, Heleen Swarth e.a..

De andere leervakken werden niet verwaarloosd. Hij vond dat ze allen even belangrijk waren.

Tijdens de "Sortie", en met het "Groot Verlof" konden de studenten even uitrusten en zich uitleven. Met de vissers op visvangst gaan, of bootje varen op de Schelde, of een koele plons wagen in het water van de stroom.

Per boot met enkele studenten naar het kunstenaarsdorp Vlassenbroek roeien. Het Bootje afduwen, enkele forse riemslagen geven, zich laten meedrijven met de opkomenden tij. De handen dopen in het frisse Scheldewater en voelen naar de golflslag van de stroom.

Het lied zingen van Mestdagh:

*"Door de Nederlanden, naar de wijde diepe zee.
Stroomt de schone Schelde. Stroomt die mooie Schelde.
Vrij van vreemden band en dwang. Des juichen wij:
O. Schelde, o Schelde, o prachtige Vloed!
Wees gegroet!"*

"Bij het zien van het tengere groene riet, een gedicht van Gezelle voordragen. Langs de stroom de vele kerkjes bewonderen waarvan de schaduwen uitdeinden in de Schelde.

Enmaal te Vlassenbroek bij de kunstenaar, zijn werk bewonderen. Met dichter-schilder Herman Broeckaert, spreken over de kunst, over de techniek van Courtens en andere kunstenaars. Verder het kerkje van Vlassenbroek, - tussen de notelaren - en Jan Hammenecker droomde weg. ...

Jan Hammenecker en de Vlaamse Studenten.

Jan Hammenecker werd lid van de Dendermondse studentenbond "Jong maar Moedig". Door de landdagen, die gehouden werden tijdens het groot verlof, kwam hij in contact met de Vlaamse leiders van toen. Met Lodewijk Dosfel uit Dendermonde, met Jul Persijn. Vooral met Frans Van Cauwelaert, de studentenleider uit Leuven, deze was een gevierd redenaar; zijn welsprekendheid was als een waterval op hun gouv- en landdagen. Hij heeft de Vlaamse studentengemeenschap voor goed wakker geschud.

In het seminarie werd dan nagekaart over de landdagen. Er werden stiekem "de verboden studentenbladen" binnengesmokkeld, sommige leraren lieten dit oogluikend toe. Wie zo een "De Student" of een "Jong Antwerpen" op zak had en door de overheid werd betrappt riskeerde een verwijdering uit het seminarie.

DE STUDENT.

13^e Jaargang, n° 2.
Paaschverlof 1893.

ALLES VOOR VLAANDEREN!
VLAANDEREN VOOR CHRISTUS!

INHOUD.

Aan onze lezers. — De vervolging te Mechelen. — De redevoering der kleine Eminentie. — Don Quichotte. — Rechtvaardigheid, Welvoeglijkheid, Naastenliefde. — Veroordeeld, ja of neen! — 's Nachts vóór Maria's feest. — Losse gedachten. — Mengelingen.

Dit studententijdschrift werd uitgegeven door Dr. Laporta uit Lier.

Alles voor Vlaanderen!
Vlaanderen voor Christus!

JONG ANTWERPEN

STRIJDEND-LETTERKUNDIG
STUDENTENTIJDSCRIFT.

Zij loechen en staken hun schouderen op
omdat ik hun klapte van Vlaanderen.
Zij loechen en zeiden: Van anders wat
en hooren wij nimmer u klappen.
Wel neen! neen! Mijn Vlaanderen is mijn ziel
mijn leven, het doel van mijn streven:
mijn leven voor Vlaanderen en Vlaanderen voor God,
o mocht ik, dat winnende, sneven!!

ALBRECHT RODENBACH.

Inschrijvingsprijs 1.25 fr. — Voor Studenten 1 fr.

Jan Hammenecker volgde steeds de vergaderingen van het Dendermondse studentengild, ook ging hij naar de andere studentenbonden onder meer te Puurs waar "Leven is streven" een geslaagde Gezelledag organiseerde.

Hij trad meermaals op samen met Lodewijk Dosfel en andere sprekers. Hij droeg daar zijn eerste gedichten voor de studenten van het Land van Dendermonde en Klein-Brabant. Onze jonge dichter droeg onder meer het gedicht "de Schelde" voor. Hij begon heel schuchter en vol vuur eindigde hij met de verzen:

*"Wie zal mijn Schelde ontroven!
Wie de liefde in mij verdoven
die mijn hart voor haar vervult!
Wie zal Christus uit me jagen,
wie mijn liefde, 't grootste wagen
zulker zee, als mij vervult."*

Nadien werd de vergaderingen op en meer ludieke manier voortgezet. Het plaatselijke bier werd alle eer aangedaan, Bacchus ter ere.

Jan Hammenecker leert Gezelle grondig kennen.

In de jaren negentig was er te Hoogstraten een E.H. De Smedt professor, die met Gezelle goed bevriend was en hem door en door kende. Langs Jozef Muls kwam Hammenecker in contact met Gezelle. Muls had zeer vroeg een grote verering voor Gezelle. Langs Muls kwam hij ook in contact met Herman De Beucker uit Antwerpen, deze jongeling kende het werk van Gezelle grondig en bracht Hammenecker op het spoor van de Westvlaamse priester-dichter.

Van zijn leraar in de Poësis kreeg hij de volledige werken van Guido Gezelle. In "Hooger Streven" van 1930 schrijft Jan Hammenecker het volgende:

GUIDO GEZELLE. (S) (S) (S) (S) (S) (S) (S)

TOËN ik mijn Poësis deed, in 't schooljaar 1897-1898, geloof ik, kreeg ik van mijn leeraar de Vollédige Werken van Guido Gezelle!

Dat geschenk, dat ik tamelijk verdiend mocht heeten, was me noodlottig: 't heeft aan mijn leven zijn nog huidige richting gegeven.

Is dat geschenk dan een weldaad voor me geweest, — of een ramp?...

Och, ik houd het, gelijk alwat me gebeurt, voor een weldaad der goddelijke Voorzienigheid, en ik weet mijn leeraar blijvend dank voor zijn nog immer welkom geschenk:

de Volledige Werken van Guido Gezelle! Denk eens na! Ik wou maar zeggen, dat ik het sedertdien als mijn roeping aanzag priester en dichter te worden naar den trant van Guido Gezelle.

'k Heb sedertdien Gezelle geren gezien, op alle manieren geloofd en geprezen, en elk jaar te enden uit gelezen.

De latere Mgr Jozef Cardijn vertelt over die periode.

"Jan Hammenecker was daar ook. Hij schreef in die tijd zijn eerst verzen. Aan tafel en op wandelingen hadden wij het altijd over literatuur. Het was de grote tijd van Guido Gezelle en Hugo Verriest, die op ons een kolossale invloed hebben gehad en een echte stempel op ons hebben gedrukt. Ook Streuvels kwam op en we lazen en dweepten met zijn werk."

Stijn Streuvels de neef van Gezelle, deed zijn intrede in het Nederlands literair gebeuren met zijn werk "Lenteleven" in 1899. Hij is de man met een eigen taal, fris uit de bron geput, met een eigen kijk op de mensen en dingen rondom hem.

Tijdens zijn vrije uren in het seminarie was Jan bijzonder actief in de "Académie de littérature et de musique". Hij was er de secretaris van. Verschillende van zijn werken werden bekroond. Als retoricastudent, schreef hij een verhandeling getiteld:

"Over de dichtersgeest van Guido Gezelle" Het werd geschreven in een vlekkeloze taal. Het is een ode aan Gezelle, zijn Heer ende Meester.

+ L m e P

1899

Jan Hammenecker 24

Over den Dichtersgeest van Guido Gezelle.

Wat stond ik dikwijls met een oog op een bladzijde van Guido Gezelle, en liet mijn ander naar de blauwe velden der hemelen varen, om mij dronken te drinken uit der genuchten-beker die de Heer mij te ledigen bood! 't Luvark zwerft in den Oosten, knalve 't hemelruim en blikkerend in den zilverglaans der zinkende zonne een blanke duivenvlucht die met forseke bouken door den hemel roeide naar den lichtkring der te bedgaande stralenmoeder! Toen droomde ik van Guido en ik dacht dat ik voor mijne bliken een allestreffendst beeth had van mijnen lieven dichter, als hij zijne onovertroffen roek te overstreffen zangen in 't wezen roept.

En als slot:

Voor mij, mijn Dichter, mijn Meester, voor mij heeft uwe stemme niet verloren geklonken: ik heb uwe woorden met jeugdigen geestdrift opgevangen, en omdat die woorden mijn best deden opsprengen en bonzen van onuitsprekelijke blijheid, omdat gij mij leeren streefde naar een heilig ideaal, daarom zal ik u beminnen gelijk en wees zijnen beschermer, gelijk een zoon zijnen vader bemint: En ik zal eenen zang zingen ter uwer eere, en ik zal beweeten die gij beweekt, en ik zal roemen wat gij roemt, en ik zal beminnen wat gij bemint: Vlaanderen en God!
Gode dank.

In "De Torenwachter" bespreekt Michel Geerts deze verhandeling:

Hammeneckers opstel is eerder een vrij onkritische hulde aan een aanbeden idool, een wat opgeschroefde evokatie van Gezelles verbeeldingswereld en tenslotte een verlangen plechtstatige belofte om "het heilig ideaal" van Gezelle na te volgen.

Borstbeeld van Guido Gezelle, door beeldhouwer Jules Lagae.

Eigenlijk leren we dus in dit opstel meer over de jeugddromen en de romantische bezieling en idealen van Hammenecker dan over de dichtersgeest van Gezelle.

In hetzelfde jaar sterft Gezelle op 27 november 1899. In een brief aan Jef Crick in 1926 schrijft Hammenecker:

"Toen ik in de retorica zat stierf de Heer ende Meester Guido Gezelle en ik weet nog dat ik aan een Vlaamsgezinde leraar 4.5 fr gaf voor een zielerustmis voor Gezelle."

Ook in de humaniora leert hij naast Gezelle, ook Vondel kennen en vereren. Hij had toen de toneelstukken "Lucifer" en "Jozef in Dothan" grondig gelezen. In "Hooger Streven" van 1930 vertelt hij over deze periode:

Vondels werken heb ik me rond dien tijd proprio sumptu, dat wil zeggen : met mijn eigen centjes — en 'k had er zoo luttel! ook aangeschaft. Heb ik toen geVondeld en geGezelled ! Vondel-Gezelle ! Suiker en Honig en honderd maal meer. Persijn heeft het over me gezeid ergens, dat ik Vondel heb doorvondeld. 't Is waar en 'k belijd het fier ! Zijn we Nederlanders, zijn we Roomsch-Katholieken ; indien we niet Vondelen, ons niet laven aan de levendste bron van Nederlands roemrijke Roomscheid : Vondel ?

Ik heb echter nog meer ge-Guido'd. Ik weet het nog, ik las Guido waarhier waardaar, en in mijn bed en in de studiezaal en op de koer en à la cour en, thuis ! aan den Scheldedijk :

« o 't Ruischen van het ranke riet !
en beneden den dijk :

« o Wilde en onvervalschte pracht
der blommen langs de watergracht ;

Ik sprong in een boot en voer op de Schelde :

Minnehaha lachend water
en ik las : van Jordane van mijn hert

en aderslag mijns levens.

Voor Gezelle was die Jordane de Leie ; voor mij
de schoone Schelde. Mijn Morgenbede was Gezelle's :

Laat ons gaan, ofschoon in 't midden
van de duisternis hij ligt ;

laat ons gaan en hem aanbidden.

laat ons gaan : hij is ons licht.

Hij houdt zich ook bezig met de Frans-Belgische schrijvers. Getuige; zijn opstel; "La Poésie Franco-Belge de nos jours". Het heeft een rijke woordenschat, een sierlijke zinsbouw, en is geschreven zonder spellingsfouten. Hij loopt niet hoog op, met de Franstalige dichters. Alleen Emile Verhaeren, de dichter uit Sint-Amands aan de Schelde, vindt genade in zijn ogen.

De veldwachterszoon van Mariekerke bleek een uitzonderlijk student te zijn in de humaniora. Hij was telkens de eerste van de klas. Ook de eerste in Latijn, Grieks, Frans, Nederlands, in het Duits en geschiedenis was hij vooraan.

Student aan het Groot-Seminarie 1901- 1905

In 1901 verlaat hij het Klein-Seminarie om zijn studies verder te zetten aan het Groot-Seminarie. Hij stond reeds bekend als taalminnend Vlaams dichter. Hij is dan 22 jaar oud, en wenst vurig priester te worden.

Hij bestudeert grondig de bijbel. Door deze studie wordt zijn dichterschap verdiept en verschijnen gedichten met thema's uit de Gewijde Geschiedenis en uit de kerkvaders.

"Voor een ziel" werd geschreven in 1919-1920. Jan Hammenecker wijdt hierin een kapittel aan Gezelle, waarin hij betoogt dat "Arthur"(=J.H.) in 1901 dweept met Gezelle. Hij treedt dan binnen in het Groot Seminarie. In zijn getijdenboek vindt men prentje met een tekst.

*Milde en goed zoo wilde ik wezen,
als zoo riekkende eerdebezen,
als de lelie blank en fijn-
geurig als de rozemarijn. G.G.*

Voor hem is: "Guido Gezelle lezen; bidden. Bidden is uit zijn nederigheid opstijgen. Lees het begin van "De Tijdkrans" van Gezelle, en daar hebt gij gebeden voor de hele dag, en nog dichterlijke." Op zijn slaapkamer, onder het kruisbeeld hing een wit schild met Gezelle's beeld erop.

Hij heeft als medeleerlingen; Arthur Boon, de latere kanunnik en. Neerlandicus te Leuven, voorziter van het Davidsfonds; en uit Blaasveld, Jan Hallez, kunstcriticus uit Sint-Amands, en vriend voor het leven. Er was ook Theodoor Van Tichelen de bijbelkenner, Floris Prims de archivaris en Jan Belpaire, de neef van Maria-Elisabeth Belpaire.

In 1901 verschijnt van Priester-dichter Hugo Verriest, student van Gezelle, zijn "Twintig Vlaamsche Koppen". Als Leraar had Verriest te Roeselare Albrecht Rodenbach als Leerling, de wonderknappe van Vlaanderen.

Jozef Muls schreef toen:

"Dat de verzen van Rodenbach en zijn drama de hoofbestanddelen zijn van hun geestelijk voedsel voor de Vlaamse studenten. Jan Hammenecker dicht zijn Vlaamse strijdliederen naar het voorbeeld van Rodenbach."

Jan Muls typeert Gezelle als volgt:

"Gezelle heeft de levend-gesproken volkstaal opnieuw vastgeknoopt aan de oudste literatuur die wij bezaten. Hij heeft haar van verwaarlozing en ontarding gered. Door de taalstudie op grote schaal van West-Vlaanderen tot Limburg onder het jonge geslacht te bevorderen heeft Gezelle aan de hele Vlaamse literatuur een nieuw leven verzekerd."

Jan was bewust van het achterlijke van Vlaanderen. Dat bewustzijn was door Gezelle en Rodenbach tot hem gekomen.

Hij schrijft:

*Nooit zal Vlaanderen zwenken
Op den blonden vloed
Van eigen doen en denken:
In ijzige onverschilligheid,
is 't eeuwig stijf en vastgevroren.*

De schuld was het "verraad van de klerken" het verraad van de hogere standen. Wilden wij nu ons volk dienen, dan moesten wij ons voorgaan, dan moesten wij ons opwerken. Wij moesten ons volk opvoeden en zijn innerlijke rijkdom verhogen door de producten van de geesten en van ons hart.

Hij werd de bezieler van de schrijversgroep rond "ALGELIK", naar het Westvlaams van Gezelle genoemd; voor iedereen "AL GELIJK." Het was een tijdschrift van vele zorgen, met de hand geschreven, op mooie vellen papier. Ieder lid schreef hier zijn beste pennenvruchten op, tot lezing van de andere leden. Hier verschenen Jan Hammenecker's eerste verzen.

Lodewijk Dosfel, was een dichter, redenaar, jurist, en denker-stichter van het tijdschrift "Jong Dietschland." Hij vroeg aan Jan Hammenecker om deze gedichten in zijn tijdschrift te laten verschijnen. Hierdoor kregen Hammenecker's eerste gedichten bekendheid in de litteraire kringen.

Ze werden uitgegeven onder de kernletters J.H., was dit een uiting van bescheidenheid of vreesde de kandidaat priester zijn oversten te Mechelen

De invloed van Gezelle is aanwezig in zijn gedicht "De Scheldedijken". Dit gedicht telt acht strofen en begint met dezelfde regel als het gedicht van Gezelle.

DE SCHELDEDIJKEN

HEERE, GOD VAN HEMELRIJKEN,
Heere, God, mijn toeverlaat,
ach, en laat geen ziel bezwijken
die met U ter bruiloft gaat :
geeft mij brood, om voort te reizen,
langs de steege bane, die 'k
naar Jerusalems Paleizen,
ach, hoe ver nog ? — varen zie !

1859

Heere God van hemelrijken,
schooner dingen dan de dijken,
schooner dan de Schelde, prijken
er onder heel den hemel niet!

Edel-boomen, hooggeboren
om in hemelgloed te glogen,
om 't gewicht ervan te schoren,
schoonheid-torschend heerlijk diet!

Notelaren, hier gerezen
als apostels uitgelezen
om de schoonheid — nooit volprezen
te vermelden van uw God!

Zijn gedicht "De kinderen van de Winter" verschenen in "Algelik" heeft de invloed van Gezelle ondergaan. Het verscheen nadien in "Jong Dietsland" in 1903.

De kinderen van den Winter.

Drieluik.

I.

Er drijven over 't zonnegulden water
pasgeboren schaaltes ijs :
't zijn alle witgekleede kerstekinderen
ter vont gedragen stoetsgewijs.

En uit de boomen smijt de blijde Winter
heele vrachten suikergoed.
Hoe fluit hij fier langs dijk en notelaren
zijn vader- zijn van 't ijsgebroed !

II.

Daar is nu pas een nacht of twee verlopen,
schippers met berijmden baard,
zijn uwe schepen weg voor al het wilde
geweld der machtige schalenvaart ?

O, ziet, die booze wátergeuzen hebben
'n blinkend stalen panter aan,
en kruipen kreunend over 't grauwe water :
te smal in hunne legerbaan !

Zij wringen voort als woeste leeuwenwelpen
heele weken uitgevast,
en leggen in een zwaren bouw van bonken
zonder genade de schepen vast !

En 's avonds varen zij lijk oude ridders
blinkend fier in gouden gloed,
en, fier getooid in witten koningsmantel,
de Winter leidt den langen stoet.

III.

Een dagje maar, en, kinders van den Winter,
uit en af is reeds uw rijk !
Zoovele schalen stranden aan als lijken,
en teren weg in zwarte slijk !

En andere zie 'k op 't water vlieden
heel onteerd en asschegrijs.
De schippers toeten 't uit op hunnen horen :
Verwonnen, Winter, ligt uw ijs !

(Wordt vervolgd)

J. H.

**Denk
ruim**

CERA – Bank MEISE
Frans De Weerdt Brusselsesteenweg 114 1860 Meise tel 02-269 01 63

ASLKE
BANK+VERZEKERINGEN

Agentschap Wolvertem

**Hoogstraat 1
1861 Wolvertem**

tel 02-269 00 40

Agentschap Meise

**Boechtstraat 21
1860 Meise**

tel 02-269 08 93

uw heemkring wordt gesteund door

Zakenkantoor Bogaerts
Boechtstraat 15 1860 Meise

Tel: 02 - 269 99 70